

Leszek Kołodziejcki

NOWOTWORY....

leczyć czy edukować

***Kto przewidział przyszłe
nieszczęścia
– pozbawił siły obecne***

Seneka

NAJWIĘKSZY ZABÓJCZY POLAKÓW

wiek XIX	choroby zakaźne	(gruźlica)
wiek XX	choroby krążenia	(zawał)
wiek XXI	nowotwory złośliwe	(rak)

EU/POLSKA

Choroby układu krążenia
- spadek umieralności

Nowotwory
- wzrost zachorowalności i umieralności

OBECNIE:

1/3 nowotworów można zapobiec

1/3 wyleczyć

1/3 chorych polepszyć standard życia

RAK

największy problem zdrowotny Polaków

- 1. wzrost zachorowalności**
- 2. obciążające leczenie**
- 3. niezadowalające wyniki leczenia**

NOWOTWORY ZŁOŚLIWE

Co trzeci Polak zachoruje
Co czwarty umrze

DECYDUJE STYL ŻYCIA
PROFILAKTYKA PIERWOTNA

O wystąpieniu 80-90% nowotworów przesądzają:

- Styl życia
- Nawyki żywieniowe
- Miejsce życia i pracy
- Zachowania zdrowotne
- Zachowania społeczno-kulturowe

MOŻEMY JE ZMIENIAĆ !

Czynniki ryzyka zachorowania na raka

tytoń	25-40%
dieta	10-70%
sex	1-13%
zawód	2-8%
alkohol	2-4%
środowisko	1-5%

**Zbytek sprzeniewierza się
naturze**

Seneka

NAŁOGOWI PALACZE

żyją 20-25 lat krócej
od niepalących

połowa umrze
z powodu nałogu

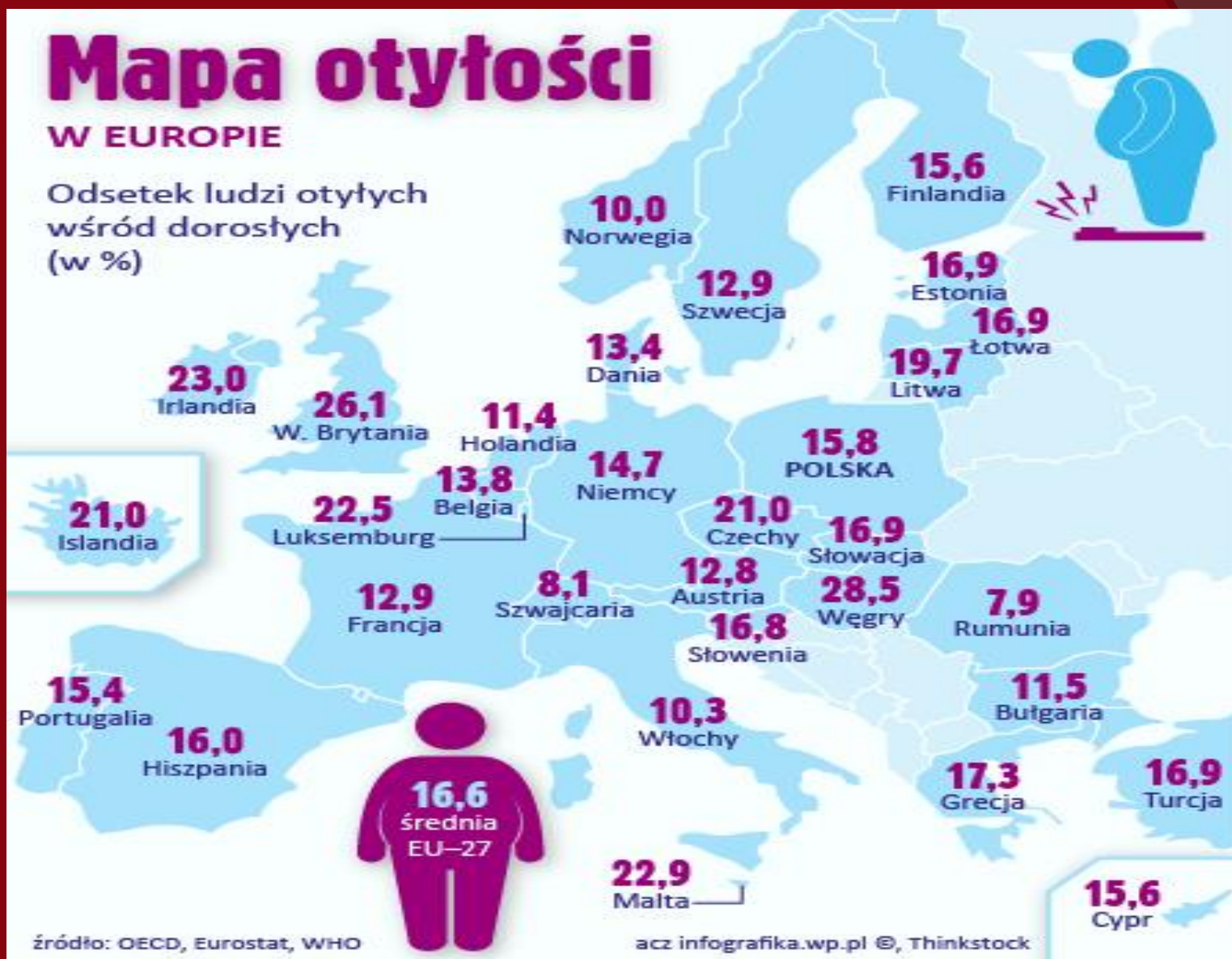
Rok palenia = utrata 3 m/cy życia

Płód pali z matką

Mapa otyłości

W EUROPIE

Odsetek ludzi otyłych
wśród dorosłych
(w %)

źródło: OECD, Eurostat, WHO

acz infografika.wp.pl ©, Thinkstock

POLSKA:

Wysoki odsetek palaczy /młodzież, kobiety/

- Epidemia otyłości
 - antyzdrowotne nawyki żywieniowe
 - spadek aktywności fizycznej
- Niechęć do
 - badań przesiewowych
 - szczepień ochronnych
- Wzrost spożycia alkoholu
- Akceptacja ryzykownych zachowań seksualnych

POLSKIE DZIECI

- Brak ruchu – codzienny, bierny odpoczynek po szkole (TV, komputer)
- Kształcone przez internet
- Wczesna inicjacja tytoniowa, alkoholowa, seksualna; zagrożenie narkotykami
- Antyzdrowotne nawyki żywieniowe

POLSKA

DZIECI

- podatne na sugestie starszych
- łatwo wpadają w nałogi

DOROŚLI

- utrwalony styl życia i nałogi
- podatni na wymagania dzieci

POLSKIE DZIECI

brak autorytetów

brak pozytywnych przykładów

brak promocji prozdrowotnych zachowań

POLSKIE DZIECI brak wzorców wychowywania i zachowań prozdrowotnych

RODZICE	- nie wychowują tylko hodoją
SZKOŁA	- dewaluacja autorytetu nauczyciela
KOŚCIÓŁ	- dewaluacja autorytetu duchownego

Powstała pustkę wypełniają media i rówieśnicy

- powszechna krytyka dotychczasowych autorytetów
- styl życia – lansowany przez reklamy i tabloidy
- relatywizm – akceptacja zachowań antyzdrowotnych

POLSKA – gorsze wyniki leczenia nowotworów niż w UE i USA przy tych samych metodach leczenia onkologicznego

powód ?

nowotwory późno wykrywane,
bardziej zaawansowane

dlaczego ?

niższy poziom edukacji
onkologicznej społeczeństwa

Niski poziom wiedzy onkologicznej
rodzi lęk przed nieznanym

WIĘKSZOŚĆ CHORYCH ROZPOCZYNA LECZENIE ZBYT PÓŹNO

Mimo prawidłowego leczenia,
ale zastosowanego zbyt późno
chory umiera – utrwała to stereotyp
rak = wyrok śmierci

SPOŁECZEŃSTWO

Metody i efektywność
leczenia

XXI wiek

Myślenie

Średniowiecze

W POLSCE

opóźnienie leczenia
onkologicznego wynosi
średnio 9 miesięcy

STEREOTYPY

RAK = wyrok śmierci

- nie myślę o raku więc go nie mam
- unikam badań, żeby nie wykryć czegoś złego
- nie ruszać raka, to będzie spokojny
- leczenie onkologiczne szkodzi zdrowiu
- leczenie niekonwencjonalne nie szkodzi a często pomaga
- rakiem można się zarazić (dzieci)

*Ale co drugi chory jest trwale wyleczony
a może być znacznie lepiej!*

WIARA W SKUTECZNOŚĆ LECZENIA

nieprawdzone metodami diety, głodówki, witaminy, mikroelementy, wyciągi z roślin, zwierząt, minerałów, przekazywanie energii, bioenergoterapia.

wiara w metody specjalistów zza oceanu, antyneoplastrony, medycyna chińska, tajska, indyjska

Przeciwstawianie opiniom specjalistów opinii potocznych lub konsultacji dr Google.

Opóźnienie leczenia z winy chorego

- lekceważenie /nieświadomość objawów chorobowych
- lęk przed rozpoznaniem raka
- lęk przed okalającym/uciążliwym leczeniem
- brak wiary w możliwości wyleczenia
- brak czasu i cierpliwości do czekania w kolejkach
- niemedyczne metody „leczenia” i znachorzy,
bioenergoterapeuci, „cudowne” substancje, zioła

Opóźnienie leczenia z winy służby zdrowia

- brak „czujności onkologicznej” lekarzy pierwszego kontaktu
- lekceważenie skarg chorych
- limitowanie świadczeń leczniczych
- kolejki do specjalistów
- terminy badań obrazowych i endoskopowych
- oczekiwanie na wyniki
- oczekiwanie na przyjęcie do szpitala

SKUTECZNA WALKA Z RAKIEM

POZNAĆ

przyczyny, biologię

ZAPOBIEGAĆ

czynniki ryzyka

LECZYĆ

wcześnie wykryć
racjonalnie leczyć

KOMPLEKSOWOŚĆ WALKI Z RAKIEM

PROFILAKTYKA

prozdrowotny styl życia

WCZESNE WYKRYWANIE

programy edukacyjne i przesiewowe

DIAGNOSTYKA

mikroskopowa, obrazowa, endoskopowa

TERAPIA

racjonalna (EBM), skojarzona

REHABILITACJA

fizyczna, psychologiczna

OPIEKA TERMINALNA

hospicja

Największy wpływ na wyleczalność

świadomość zdrowotna
czujność onkologiczna

EDUKACJA

**PROFILAKTYKA
WCZESNE ROZPOZNANIE**

EDUKACJA
powszechna
tania

działania populacyjne
efekty populacyjne

TERAPIA
ułamek populacji
droga

leczenie małej grupy
wyleczenie mniejszej
grupy

ŹRÓDŁA EDUKACJI ONKOLOGICZNEJ

WIARYGODNE

wykładowcy
uniwersyteccy
lekarze
specjaliści
literatura fachowa

niedostępne dla
większości
społeczeństwa

WIARYGODNOŚĆ WĄTPLIWA

internet
media
prasa popularna

NAJCZĘŚCIEJ NIEWIARYGODNE

kontakty
interpersonalne

powszechnie
dostępne

Korzyści społeczne z edukacji onkologicznej

Zmiana stylu życia na prozdrowotny

Obniżenie lęku społecznego przed nowotworem

Akceptacja działań prozdrowotnych

- badań przesiewowych
- szczepień ochronnych

Znajomość objawów nowotworów

- wczesne rozpoznanie

Znajomość metod leczenia

- wczesne i efektywne leczenie

Zmiana postaw społecznych wobec chorych

**(wykluczenie społeczne, utrata pracy, więzi rodzinnych
i towarzyskich)**

Znajomość zagrożenia zmniejsza jego negatywne skutki

PROZDROWOTNY STYL ŻYCIA

DZIECI
kształtowanie
nawyków,
naśladowanie

DOROŚLI
wzorce
wychowawcze

EDUKACJA

MŁODZIEŻ
kształtowanie osobowości
racjonalizacja zachowań

EFEKTYWNOŚĆ WALKI Z RAKIEM

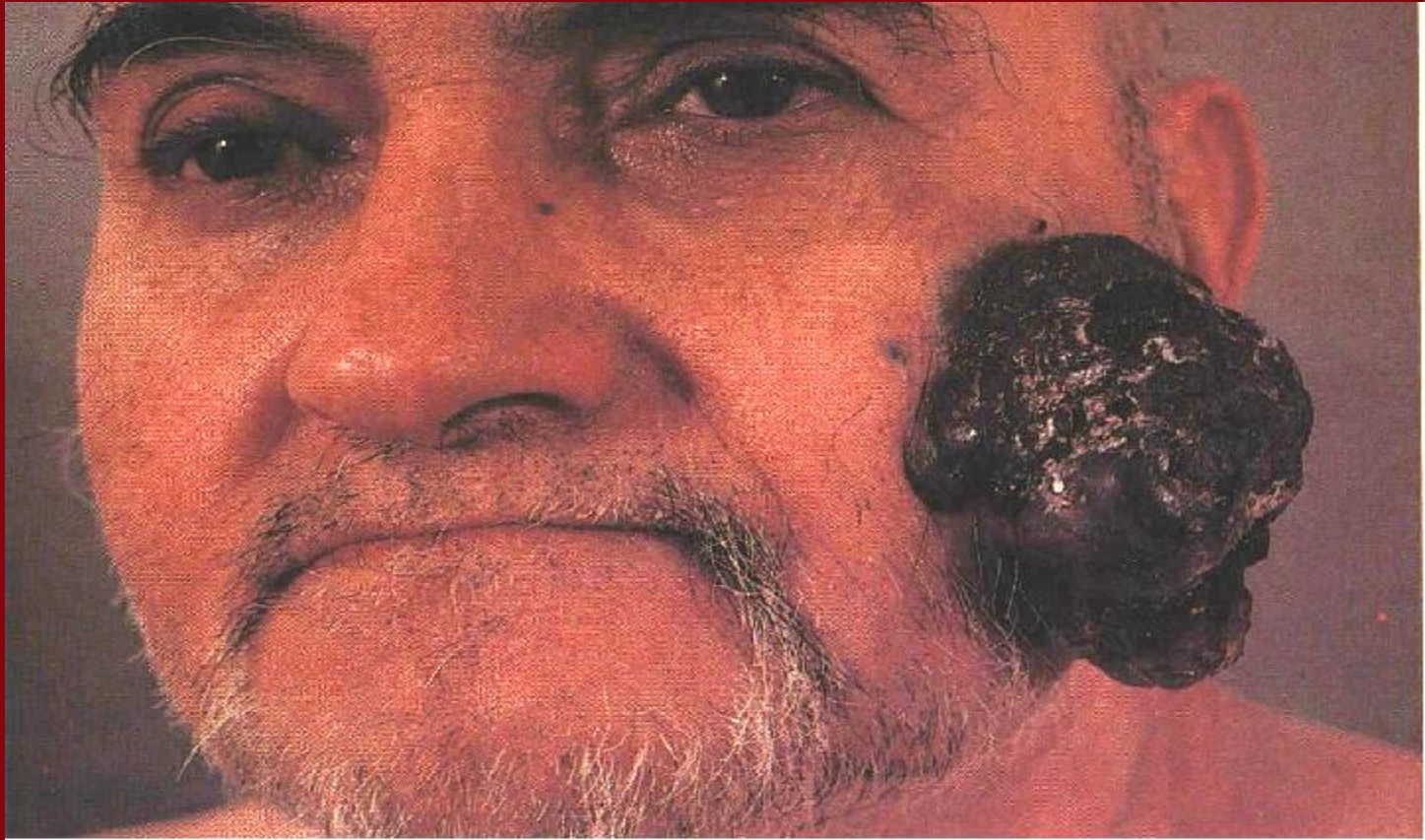
EDUKACJA

Profilaktyka pierwotna
znajomość przyczyn
- zapobieganie chorobie

Profilaktyka wtórna
znajomość objawów
- wczesne wykrywanie

Terapia
znajomość metod
- leczenie skojarzone

**Nikt nie będzie
dbał o nasze zdrowie
lepiej niż my sami.**

MALIGNANT MELANOMA (Nodular)

Male; age 66 years; duration one-and-a half years; cheek.

PAPIEROSY

Legalnie sprzedawany produkt

O UDOWODNIONYM DZIAŁANIU RAKOTWÓRCZYM

***Niepalenie zmniejsza ryzyko
zachorowania na raka o połowę***

**Jedną z przyczyn naszych nieszczęść jest
to,
że żyjemy według pewnych wzorców, że nie
kierujemy się rozumem, ale dajemy się
uwodzić przez zwyczaj ...**

**Nawet błąd uchodzi w naszych czasach za
coś właściwego, jeżeli stał się
powszechnym.**

*Luciusz Annaeus Seneka
ur. 4 r. przed Chrystusem
zm. 65 r. po Chrystusie
(Kaligula – Klaudiusz – Neron)*